

18 Եւ չափն է մասն, եւ մասն ասի հինգ հարիր¹ ասպարէզ: 19 Եւ ասպարէզն՝ հեռակցութիւն վտաւան [մ]ի², եւ ըստ աւգաշափութեանն՝ հարիր եւթն³ քայլ: 20 Եւ քայլն՝ վեց⁴ ոտն, եւ ոտն՝ վեշտասան⁵ մատն: 21 Եւ լինի ասպարէզն վեց հարիր քառասուն եւ երեք⁶ ոտն՝ միով պակաս: 22 Եւ մղոնն է եւթն⁷ ասպարէզ: 23 Իսկ⁸ Պարսիցն⁹ ասպարէզն է հարիր քառասուն եւ չորս¹⁰ քայլ, եւ [մղոնն]¹¹ գետնաշափութեամբ՝ հազար¹² քայլ: 24 Եւ հրասախն է երեք¹³ մղոն: 25 Եւ երկրաշափութեամբ՝ մասն է հինգ հարիր ասպարէզ չորեքկուսի¹⁴, որպէս զի լինել մասինն եւթնասուն եւ մի¹⁵ մղոն եւ չորրեակ իւսկ¹⁶ եւ քսան եւ ութեակ¹⁷ մի¹⁸:

26 ¹⁹Արդ՝ այսպէս չափեցին զերկիր եւ զծով, սկսեալ յԱրեւել զաւտեւոյն, յորում ոչ ինչ բուսանի՝ Արեւականն ընդ յայն²⁰ գնալոյ յեղա-

նակէն ամարան, մինչ եւ²¹ [3ա] ի ձմեռնալինն եւ անդրէն վերադառնալ: 27 Վասն որոյլ ասացին զԱրեւական շատ փոքր քան զերկիր. քանզի վաթսուն եւ վեց²² մասն ասեն զԱրեւական՝ զԵրկուս նահանգս ասելով զբովանդակութիւն Արեւակալան²³, այսինքն՝ աւթեւանս քառասուն²⁴. յորմէ ըստ հեղման շողոյն նրբացելոյլ բորբութեան՝ ասացին զԱրեւական գաւտեւոյն²⁵, եւ աստի անտի նորա յովկիանոս²⁶ ընդմիջելով զնա ի բնակութենէս²⁷ եւ ի հարաւալին կիսագնդէն, զոր Ընդդէմերկիր կոչեցին բնակեցելոյլ²⁸ երկրիս, մեծութեամբ ոչ ըստ սմա, այլ ըստ հիւսիսալին կիսագնդին, զորս²⁹ կոչեն Գաւտեւեալ³⁰, քանզի նմա ասեն փոքրագոյն զծագրիլ, վասն անձուկ գոլոյլ բոլորակին, եւ ընդդէմ³¹ նա, նմանապէս նորին ի հարաւալին եզրն, զոր կոչեն Յաւմալքեալ³²:

28 ³³Եւ ոչ միայն զԱրեւեակ զաւտեւալան³⁴ [ասեն զՈվկիանոս]³⁵, այլ եւ զամենայն աշխարհաւ շուրջ ասեն բնակեալ: 29 Զոր եւ Կոստանդիանոս Անտիոքացի ի «Քրիստոնէական տեղագրութեան», որ ասաց զտապանն յԱրեւելեան երկրէն³⁶ առ մեզ անցեալ: 30 Բայց Պտղոմէոս³⁷, որոյ արք բազմաշրջութեամբ զամե-

1 V_2

2 VS վտաւանի փխ վտաւան [մ]ի (վեր. Երեմեանի՝ ըստ համաձայնի)

3 $V_{\text{ձԷ}}$, S հարիր եօթն փխ հարիր եւթն (վեր.՝ ըստ այլոց, օր.՝ մախ. Ա.8, Բ.10, 16, 18)

4 $V_{\text{ձ}}$

5 $V_{\text{ձձ}}$

6 $V_{\text{ձձձ}}$

7 $V_{\text{Է}}$, S եօթն փխ եւթն (վեր.՝ ըստ այլոց, օր.՝ մախ. Ա.8, Բ.10, 16, 18)

8 V-ի Ի-ն կարմիր գլխատառով է (պարբ.-ն մշան)

9 Համաձայնում՝ ասպարիզաց, որը մշել է Սուրբեանը. «Այլ Օր. ասեն ասպարիզաց ասպարէզն»

10 $V_{\text{ձձ}}$

11 VS չիք մղոնն (վեր. Երեմեանի՝ ըստ յաջորդի. տե՛ս «Մղոնաչափք»-ում՝ մախ. 2.5)

12 $V_{\text{ձ}}$

13 $V_{\text{ձ}}$

14 V_2 ասպարէս չորեքկուսի փխ ճինգ հարիր ասպարէզ չորեքկուսի (վեր. Սուրբեանի)

15 $V_{\text{ձ}}$, S եօթնասուն եւ մի փխ եւթնասուն եւ մի (վեր.՝ ըստ այլոց, թէպէտ կայ եւ՝ յեւթնեակ)

16 S չորեակ եօթնեակ փխ չորեակ յեւթնեակ (V)

17 $V_{\text{ձ}}$ եւ, Տքանեւութեան փխքսանեւութեան (վեր)

18 Սուրբեանը տողատակում ծանօթագրել է «Այլ Օր. չորք եօթն՝ է քսան եւ ութ». դա համաձայն է

19 V-ում Ա-ն գլխատառով եւ կարմրով է (պարբ. մշան). այստեղ Երեմեանը վերականգնում է եւթնալերնագիր՝ «Յաղագս չափման տիեզերաց»

20 S այն փխ յայն (V)

21 S մինչեւ փխ մինչ եւ (V)

22 $V_{\text{ձ}}$

23 V Արեւակ [լոկ կտրակ գաղափարագրով] փխ Արեւական (վեր. Սուրբեանի՝ ըստ համաձայնի)

24 $V_{\text{ձ}}$

25 V գոտոյն փխ գաւտոյն (վեր. Սուրբեանի)

26 V յովկիանոս փխ յովկիանոս (վեր. Սուրբեանի)

27 V բանակութենէս փխ բանակութենէս (վեր. Սուրբ.)

28 V բանակեցելո փխ բանակեցելոյ (վեր. Սուրբեանի)

29 S զոր փխ զորս (V)

30 Սուրբեանը ծանօթագրել է՝ «Այլ Օր. ցամաքեալ»

31 Սուրբեանի ծանօթագրումն է՝ «Ումնք գղէմն»

32 V Յաքեալ [վրան դրուած ուղղման կայծակնաձեւ մշանով] փխ Յամաքեալ (վեր. Սուրբեանի)

33 Այստեղ Երեմեանը վերականգնելի է համարում եւթնալերնագիր՝ «Յաղագս ծովու եւ ցամաքի»

34 V գաւտն փխ գաւտեալ (վեր. Սուրբ.՝ ըստ Ա.39)

35 VS չիք ասեն զովկիանոս (վեր. Երեմ.՝ ըստ համ.)

36 V յԱրեւելան երկրին փխ յԱրեւելեան երկրէն (վեր. Սուրբեանի)

37 Դեռ ըստ Памк. եւ Երեմեանի՝ այս հատուածը համեմատելի է Խորենացու «Պատմութեան» Ա.1 գլխի բնագրի հետ (1913, էջ 83-84)